دَ پاکستان آئین سازه اسمبلۍ کښې

دَ باچا خانؒ

Ketabton.com

تقریرونه

www.pdfbooksfree.blog

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ پاکستان آئین سازه اسمبلۍ کښې

دَ باچا خانؒ

تقریرونه

www.pdfbooksfree.blogspot.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول حقونه د باچا خان ريسرچ سنټر په حق کښې محفوظ دي.

د کتاب نوم	:	د باچا خان تقريرونه
د چاپ شمېر	:	1000
د چاپ کال	:	2010ء
قيمت	:	50 روپۍ

www.pdfbooksfree.blogspot.com

باچا خان ريسرچ سنټر، باچا خان مرکز پېښور

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیش لفظ

زمونږ دَ هادي او رهبر باچا خان په حواله اشرافیه طبقې او دَ هغې پاللو دَ ابلاغ ذریعو چې دَ پاکستان دَ شروع نه کوم نفرت راپیدا کونکے مُهم شروع کړے وۀ، دَ هغې یوه نتیجه دا راووته چې دَ نوي نسل او خصوصاً دَ پاکستان دَ نورو برخو سره تعلق لرونکو خلقو په ذهنونو کښې دا خبره پخه شوه چې خدائي خدمتګار تحریک، باچا خان او دَ هغۀ ملګري پاکستان دَ خپل سیاسي جدوجهد دَ ناکامۍ سبب ګڼي او له دې وجې نۀ صرف دا ملک ماتول بلکې په ملک کښې دننه انارکي پیدا کول غواړي. په دې کښې هیڅ شک نشته چې باچا خان او دَ هغوي ملګري دَ هند دَ تقسیم مخالف وو خو دَ هغوي دا جدوجهد دَ اخلاص، قربانیو او دَ ښو نیتونو دَ لاړواله مثالونو نه عبارت دے. هغوي دا جدوجهد دَ خط وکتابت او ستیېنوګرافر په مرسته نۀ وۀ کړے بلکې دَ دې سیمې دَ پېرنګي دَ غلامۍ نه دَ خلاصولو دپاره ئې هغه قربانۍ ورکړې وې چې مثال نۀ لري. نور زیاتے ورسره دا وشۀ چې دَ قیام پاکستان نه پس دَ دوي دَ زوړ سیاسي جدوجهد په نتیجه کښې ریاست دَ دوي دَ قبلولو نه په عملي توګه انکار وکړو حالانکې باچا خان دَ مجلس آئین ساز غړے وۀ، کوم چې دَ پاکستان دَ جوړېدو نه پس دَ ملکي نظم او نسق په حواله دَ قانون جوړولو اختیارمند وۀ او صرف دا نه بلکې دوي او دَ دوي ملګري دَ بدترین ریاستي جبر ښکار هم شو. تر اوږدې مودې په جېلونو کښې وساتلے شو. دوي او دَ دوي ملګريو سره هغه سلوک وکړے شو کوم چې به دَ جاهلیت په زمانه کښې مفتوحه خلقو سره کولے شۀ. ریاستي منابعې دَ دې خبرې دَ خورولو دپاره مختص کړې شوې چې دَ مسلم

لیګ نه سېوا تړلې سیاسي ډلې غېر ریاستي سوچ لري او باچا خان د
دوي سرخېل دے. د دې ملک د اکابرینو په دې سوچ بنده حېرانېږي
چې هغوي په شعوري توګه هر یو سیاسي مخالف له په مسلم لیګ
کښې د شاملېدو بلنه ورکوله او د یو جماعتي نظام بنیاد ایښودل ئې
غوښتل او دا خبره بېخي هېره کړې شوې وه چې د جمهوریت بنائست د
اختلاف له وجې ځلا مومي. شاید چې د دې ملک د اکابرینو خیال وۀ
چې د ملک خدمت صرف په دې شکل کښې کېدے شي چې ټول خلق
صرف او صرف په مسلم لیګ کښې شامل شي او د اختلاف هېڅ
ګنجائش پاتې نۀ شي نو په منظمه توګه مسلم لیګ سره د نظریاتي
تړون نۀ لرونکیو مشرانو خلاف یو مُهم وچلولے شۀ، بعضې غداران
وګرځولے شي او بعضې کافران او د حکومتي پالیسو مخالفت غېر
اسلامي کار وګرځېدو.

دا کتابګوټے په دې حواله د پاکستان په شروع کښې په دستور
سازه اسمبلۍ کښې د کېدونکیو بحثونو تفصیل لري، دا یو څو
صفحې او د دې متن دا ثابتولو له کافي دي چې د یو نوي مملکت
بانیانو د ریاست امورو چلولو دپاره څۀ لاره خوښه کړې وه. کله چې د
کانګرس د آئین سازې اسمبلۍ یو غړي دهرندرا ناتهـ دته صاحب د
ایف سي آر د تور قانون د لاندې د باچا خان* د ګرفتارۍ خلاف د التواء
یو تحریک پېش کول غوښتل نو هغه په دې پوه کړے شۀ چې د
حکومت مخالفین کۀ هغه د ایوان غړے ولې نۀ وي، هغوي سره د
شوي زیاتي خبره به نۀ شي اورېدلې. حالانکې د التواء په دې تحریک
کښې یو څو خبرې داسې وې چې د مخکښې نه فېصله شوې وې.
وړومبے خو د هغوي ګرفتاري د ۱۹۰۱ء د یو داسې قانون لاندې شوې
وه چې د هغې عملداري د ګورنمنټ آف انډیا ایکټ ۱۹۳۵ء نه پس د
بندوبستي علاقو نه د آئین له رویه ختمه شوې وه او په دې کښې هېڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

شک نۀ وۀ چې دَ لېن دېن دَ تنازعاتو نه سېوا داسې هېڅ يو صورت نۀ وۀ چې دَ بندوبستي علاقې يو عام وګړے دې دَ ايف سي آر لاندې ګرفتار کړے شي لابيا دَ پارليمان غړے. دا تحريک صدرِ مجلس مولوي تميزالدين خان دَ ضروري بحث نه پس په دې بنياد مسترد کړو چې دَ دې معاملې تعلق دَ مرکزي حکومت سره نۀ دے، دا يوه صوبائي معامله ده خو دَ يو قابل وکيل په حېثيت مولوي تميزالدين خان په دې خبره دَ غور تکليف کول هډو محسوس نۀ کړل چې دَ باچا خان ګرفتاري دَ شمال مغربي سرحدي صوبې (سابقه) دَ داخلي معاملې دَ ګرځولو سوال خو هم هغه وخت پېدا کېدے شو کله چې دَ ايف سي آر دَ قانون لاندې اختيار صوبائي حکومت سره وې. هر څو کۀ دَ هغه وخت وزير اعظم او وزير داخله دواړه دا خبره کوي چې په دې قانون عملدرآمد دَ صوبائي حکومت اختيار دے خو دا خبره دَ هغوي په وېنا قانون خو نۀ شي جوړېدې. دَ ايف سي آر قانون دَ صوبائي حکومت په دائره اختيار کښې کېدو دپاره هېڅ حواله نۀ دې ورکړې شوې او دَ ټولو نه لويه خبره دا چې کال مخکښې يعني په ۱۲ اګست ۱۹۴۷ء هم دې مجلس آئين ساز يوه کمېټي دَ ملک د اوسېدونکو خلقو چې اقليتونه هم پکښې وو، دَ بنيادي حقونو په نوم جوړه کړې وه، هغې ته وئيلي شوي وو چې دَ بنيادي حقونو په حواله دې دَ آئين سازي اسمبلۍ رهنمائي کوي. دَ دې کمېټۍ دَ ټولو غړو تعلق دَ مجلس آئين ساز سره وۀ خو هېچا هم دَ جناب دهرندراناتهـ دته صاحب له اړخه په پېش کړې شوې دې نکته هېڅ غور ونۀ ګڼلو چې دَ باچا خان* دَ ګرفتارۍ معامله په هېڅ يو عدالت کښې زير غور نۀ ده يا په نورو لفظونو کښې هغوي په حبس بېجا کښې ساتلي شوي دي خو دَ بنيادي حقونو دَ آئيني کمېټۍ، صدرِ مجلس، وزير اعظم او وزير داخله او دَ رياست دَ ټولو اکابرينو په نزد دَ دې خبرې هېڅ اهميت نۀ وۀ. دهرندراناتهـ دته صاحب

(c) ketabton.com: The Digital Library

www.pdfbooksfree.blogspot.com

په ډېر شدید انداز کښې چې کله دا تپوس کوي چې «کۀ دا تحریک دلته دَ بحث دپاره منظور نۀ کړے شۀ نو زۀ به اخر چرته ځم». نو هم په دومره شدت سره دا احساس دَ اذیت شکل اختیاروي چې عدالتونه په دې معامله غور نۀ کوي. حکومت خو خپله مدعي دے او دَ آئین سازې اداري افسر یعني صدرِ مجلس په دې کښې هېڅ دلچسپي نۀ اخلي نو ظاهره ده چې اصول او ضابطې، قوانین او قاعدې به خپل وجود بائلي. دَ جناب دهرندراناتهـ دته صاحب په دې یوه فقره کښې یو لفظ (دلته) او (چرته) په خصوصیت سره بیا بیا فکر ته بلنه ورکوي.

دَ پاکستان دَ شروع نه دَ بنیادي اُمورو په حواله داسې غلطۍ او کوتاهۍ شته چې تراوسه دَ جناب دهرندراناتهـ دته صاحب دَ سوال ځواب نۀ لري او دَ دې (چرته) درک معلومولو پسې ټول پاکستان لګیا دے ګرځي چې چرته به انصاف په لاس راځي. ستم ظریفي دا ده چې مولوي تمیز الدین خان چې کله دَ آئین سازې اسمبلۍ دَ تحلیل خلاف عدالت ته ورسېدو نو هغۀ سره هم هغه سلوک وشۀ کوم چې دوي په آئین سازه اسمبلۍ کښې دهرندراناتهـ دته صاحب سره کړے وۀ او هغوي سره څۀ وشو، ثابت نظام او تل دَ جمهوریت سره هم وشو تر دې چې دې فېصلې دَ اوسنۍ عشرې په شروع کښې جمهوریت او پارلیمان ته دَ دغې (چرته) دَ بې درکه کېدو خبر په دولسم اکتوبر دَ فوځي اقدام دَ باجوازه کېدو په شکل کښې واورولو.

جناب دهرندراناتهـ دته صاحب یو معروف او قابل قانون دان او سیاستدان وۀ. دَ هغۀ تعلق دَ کانګرس سره وۀ او دَ پېرنګي خلاف جدوجهد کښې دَ قېدوبند تکلیفونو برداشت کولو یو پوره تاریخ ئې لرلو. بنګالي ژبې ته دَ پاکستان دَ سرکاري ژبې حېثیت ورکولو ورومبۍ مطالبه دوي کړې وه. په ۱۹۷۱ء کښې دَ یو فوځي اپرېشن په دوران کښې ونیوے شۀ او دَ تفتیش دَ ځائے نه ئې مړے واپس راغے.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه وخت دَ دهٔ عمر پینځهٔ اتیا کاله وهٔ. دَ بنګله دېش خلق دهٔ ته دَ دې قرباني له وجې شهید وائي.

په یوه بله مباحثه کښې باچا خان دَ خپل تېر سیاست وضاحت او دَ مستقبل دَ حکمت عملۍ اظهار کوي. راتلونکو پانو کښې به دا خبره هم مخې له راشي چې باچا خان چې دَ کومو خبرو اظهار کړے وهٔ نو هغې دَ مستقبل بینۍ دَ پُراسرار علم سره تعلق نهٔ لرلو بلکې دَ هغې لوېې هستۍ وژن وهٔ. کله چې هغوي دَ پاکستان په مجلس آئین ساز کښې دَ دې خبرې اظهار کوي چې په دې ملک کښې کرپشن دے، په نظام کښې هېڅ بدلون نهٔ دے راغلے، وفاقي اکايو سره دَ مرکز سلوک دَ مېرې مور په شان دے او یا دا چې زمونږ حکومتونو له پکار دي چې دَ خپل څادر سره پښې غزوي یا دَ دې په نتیجه کښې دَ ملک دَ کمزورې کېدو خبره کوي او دَ عدم استحکام ویره ښکاره کوي نو آیا دا خبرې نن غیر متعلق دي؟ نن دا خبرې ټول کوي او زیاته خوندوره خبره خو دا ده چې ټول مسلم لیګیان هم په دې خبرو شخوند وهي. خو مجموعي رویه هم هغه ده کومه چې دَ غضنفر علي خان وه. کله چې باچا خان* په دغې آئین سازې اسمبلۍ کښې ووې چې وزیر اعظم (نوابزاده لیاقت علي خان) پېښور ته راغے نو زمونږ مسلم لیګیانو ورونو دوي ته هغه خبره وکړه (دَ نظرانداز کېدو) کومه چې مونږ کوو خو وزیر اعظم صاحب ووې چې هغه دَ خیبر نه واخله تر چټاګانګ پورې ټول مسلمانان یو کول غواړي. په دې څوک اعتراض کولے شي؟ خو زمونږ سوال دا دے چې یو طرف ته خو تاسو دَ خیبر نه تر چټاګانګ پورې مسلمانانو یو کولو خبره کوئ نو بل اړخ ته تاسو ته په دې ولې اعتراض دے چې پېرنګي کوم پښتانهٔ ټوکړې ټوکړې کړي وو، هغوي متحد کړے شي، دا څنګه دَ اسلام خلاف ده؟ نو دَ مهاجرینو او اباد کارۍ وزیر غضنفر علي خان فتوې ورکړه چې دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ اسلام خلاف دي. دا تولې خبرې به لوستونکي په دې کتابګوتې کښې ولولي.

پاکستان کښې دَ اشرافيه طبقې نمائنده دَ قلم خاوندان او دَ مطالعۀ پاکستان لوستونکي دَ باچا خان په دې عظيم الشان سياسي، جمهوري او آئيني تدبر تنقيد کوي خو لږ دا وګوري چې هغه خلق چې په دې ملک کښې دَ ازادۍ سرکاري مشران جوړ شوي دي او ټول سرکاري عزتونه، مقبوليتونه او مراعات ورته حاصل دي، په دې نکته باچا خان پوه کړي وو چې دَ آئين او قانون ژبه دَ استعمار نه بلکې دَ ازادې جمهوريې پکار وي چرته چې عوام رعايا نه بلکې دَ ملک ازاد او دَ احترام قابل اوسېدونکي ګڼلے شي. دَ خپل دې بصيرت اظهار هغوي په دې لفظونو کړے دے. ((کومه خبره چې ماله ډېر تکليف زاکوي هغه دا ده چې سرکاري اعلاميې په هغه ژبه او هغه لهجه کښې جاري کولے شي چې برطانوي راج شروع کړې وه.))

په دې مباحثو کښې باچا خان دَ هغو رهنما اصولو ذکر کړے دے چې هغه په موجوده صورت حال کښې هم او په تېرو شوو درې شپېتو کالو کښې عېن متعلق دي او دَ هغوي دَ سياسي دانش او تدبر اظهار ترې کېږي. مثلاً سږ کال يعني په ۲۰۱۰ء کښې دَ سېلاب تباهيو خصوصاً پښتونخوا او په عمومي ډول پوره ملک ته نقصان رسولے دے، په کومه زمانه کښې چې باچا خان دَ دغې مرکزي آئين سازې اسمبلۍ ممبر وۀ نو دَ ملک په مشرقي برخه کښې يعني په نننۍ بنګله دېش کښې يو تباه کوونکے سېلاب راغلے وۀ. باچا خان په دغې حواله وئيلي وو چې دَ اقداماتو کولو صورت دې عملي وي او مونږ له پکار دي چې خپل خرچونه راکم کړو او دَ دې آفت مقابله وکړو. دوي په دې خبره زور ورکړے وۀ چې کۀ پاکستان يو غريب ملک دے نو دې به دَ يو غريب ملک په شان چلول پکار وي او چې کله وخت راشي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

www.pdfbooksfree.blogspot.com

پاکستان مالدار شي نو دَ دې دَ چلولو انداز به هم بیا هغه شان کړے شي. دا دَ حکمت نه ډکه خبره دَ شروع ورځې نه نظرانداز کړې شوې وه.

دا تقریرونه دَ پاکستان دَ مجلس آئین ساز دَ ریکارډ نه حاصل کړي شوي دي او دا کار زمونږ دَ قومي اسمبلۍ دَ غړې محترمه بشرٰي ګوهر دَ مرستې نه بغیر ممکن نۀ وۀ. په بنیادي توګه دا تقریرونه په انګریزۍ کښې وو چې اُردو ترجمه ئې دُرنایاب صاحبزاده او پښتو ترجمه ئې مشتاق مجروح یوسفزي په ډیره مینه او محنت کړې ده. دَ باچا خان ریسرچ سنټر چئیرمېن جناب پروفیسر ډاکټر فضل الرحیم مروت هم دا حق لري چې دَ هغۀ شکریه ادا کړے شي.

اوس حالات ډیر بدل شوي دي. دَ جمهوریت او حزب اختلاف په حواله پاکستان کښې ډیرې خبرې واضحه شوې دي، اوس حزب اختلاف غداران یا کافران نۀ شي ګڼلے بلکې دَ حزب اختلاف دَ اواز احترام دَ جمهوریت دَ روح ګڼلو رواج شروع شوے دے. شاید دَ دې یوه وجه دا هم وي چې پاکستان دَ هغې مرحلې نه تېر شوے دے او تېرېږي چې مسلم لیګ هم دَ حزب اختلاف پارټي جوړه شوې ده خو دَ دې بحثونو اهمیت ختمېدے نۀ شي. دا دَ یوې استغاثې او ثبوت حېثیت لري او دَ دې دا حېثیت به چرې هم ختم نۀ شي.

خلان مومند
جائنټ ډائرېکټر
باچا خان ریسرچ سنټر
باچا خان مرکز پېښور

(c) ketabton.com: The Digital Library

Top collection of useful books
download free in pdf format

www.pdfbooksfree.blogspot.com

Scan and pdf by
Saeed Khan
saeedk86@gmail.com
0345-9404940

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ پاکستان دَ دستور سازې اسمبلۍ تقریرونه

دَ زیارت ورځ شپاړسم دسمبر 1948ء

دَ خان عبدالغفار خان په گرفتارۍ دَ تحریک التواء په تجویز بحث

جناب دهرندراناتهـ دته (مشرقي بنگال): جناب صدر، زهٔ دَ التواء دَ یو تحریک پیش کولو اجازت غواړم.

صدر مجلس: کهٔ تاسو ته داسې څهٔ اجازت پکار وي نو وړومبے دَ دې تحریک دَ باجوازه کېدو په سوال غور پکار دے. تاسو دې تحریک باندې دَ بحث کولو باره کښې څهٔ وئیل غواړئ؟

جناب دهرندرا ناتهـ دته: وړومبے سوال ستاسو دَ اجازت دے.

صدر مجلس : دته صاحب! تاسو دَ بنگال دَ مجلس قانون ساز غړي يئ او په دې لړ کښې دَ هغې مجلس قواعد او ضوابط دَ دې مجلس دَ قواعدو او ضوابطو نه مختلف دي له دې وجې تاسو ته څهٔ غلط فهمي کېږي. په دې مجلس کښې دَ تحریک دَ باجوازه کېدو او دَ هغې دپاره دَ صدر دَ اجازت اخستو سوال یو بل سره تړلي دي او هم دَ جواز جوړېدو په صورت زهٔ اجازت درکولے شم.

www.pdfbooksfree.blogspot.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

جناب دهرندراناته دته: جناب صدر! تر کومې چې دَ دې تحریک دَ باجوازه کېدو سوال دے نو په دې لړ کښې زۀ په متعلقه ضابطو کښې دَ ضابطه نمبر ۱۱ او ۱۲ حواله ورکول غواړم.

جناب سردار بهادر خان (صوبه سرحد مسلم): (نکتۀ اعتراض) جناب صدر! زۀ معزز غړي ته دا تجویز وړاندې کوم چې هغه دې دَ تحریک التواء سره دَ متعلقه قواعدو تفصیل ته دَ تللو نه وړاندې دَ تحریک متن ایوان ته واوروي چې عزتمندو غړو ته معلومه شي چې دا تحریک دَ څۀ باره کښې دے.

صدر مجلس: وړومبے خو چې ماته اطمینان وشي چې دا تحریک باجوازه دے او کۀ نه؟

خان سردار بهادر خان: جناب صدر! زۀ ډېر په احترام دا وئیل غواړم چې دَ ایوان غړي به وړومبے دَ بحث موضوع نه خبرېدو له ترجیح ورکوي.

جناب عبدالحمید (مشرقي بنګال): زما مؤدبانه تجویز دا دے چې دَ تحریک پېش کولو دپاره ستاسو دَ اجازت سوال دَ دې ایوان نه بهر هوارېدل پکار دي او ستاسو دَ اجازت نه پس په ایوان کښې په دې بحث کېدے شي چې آیا تحریک پېش کونکي غړي ته دَ تحریک وړاندې کولو مهلت ورکړے شي کۀ نه؟ جناب صدر! دا وخت صورت حال لږ کړکېچن دے ځکه چې ستاسو دَ اجازت په سوال بحث کېږي خو مونږ سره دَ تحریک نقل موجود نۀ دے. له دې وجې زما تجویز دا دے چې دَ تحریک پېش کولو دپاره ستاسو دَ اجازت سوال دَ ایوان دَ کارروایۍ شروع کېدو نه مخکښې اخستل پکار وو.

صدر مجلس: په دې خبره به غور کولے شي. دَ تحریک باره کښې زما خپل هم څۀ خیالات شته. بیا هم کۀ معزز ممبران څۀ وئیل غواړي نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

زۀ ئې په خوشحالۍ اورېدو ته تيار يم. دته صاحب دا کوشش کوي چې هغه ولې دا تحريک باجوازه ګڼي او زما خيال دا دے چې دَ بحث دوران کښې به دا واضحه شي چې دا تحريک په اصل کښې څۀ شے دے او دغسې به ټول غړي هم پوه شي چې دَ څۀ باره کښې دے؟

جناب دهرندراناتهـ دته: جناب صدر! دَ دې تحريک غرض دا دے چې دَ ايوان کارروايي دې دَ څۀ وخت دپاره بنده کړې شي او په يوه داسې معامله دې بحث وکړے شي چې دَ سمدستي او عوامي اهميت حامله ده. دا معامله په اصل کښې دَ دې ايوان دَ يو معزز غړي خان عبدالغفار خان دَ ګرفتارۍ او قېد ده. جناب صدر! تاسو ته خو پته ده چې خان عبدالغفار خان....

صدر مجلس: په کومه نکته چې زۀ اطمينان حاصلول غواړم، هغه دا ده چې دې معاملې سره اخر دَ مرکزي حکومت تعلق څۀ دے؟

جناب دهرندراناتهـ دته: تعلق دا دے چې يو خو خان عبدالغفار خان دَ دې ايوان ممبر دے. دوېم دا چې دې دَ 1901ء دَ فرنټيئر کرائمز رېګولېشنز لاندې ګرفتار کړے شوے دے کوم چې دَ 1901ء دَ سنټرل رېګولېشن درېم نمبر وۀ. نو هر کله چې هغه دَ دې ايوان يو غړے دے او دَ فرنټيئر رېګولېشنز لاندې ګرفتار شوے دے، له دې وجې عملاً دَ هغوي دَ ګرفتارۍ ذمه وار مرکزي حکومت دے. دا خو بېخي ناممکنه ده چې دَ دې ايوان يو ممبر دَ مرکزي حکومت دَ مرضۍ او علم نه بغېر ګرفتار کړے شي. جناب صدر! تاسو ته ښه پته ده چې دَ دنيا يو ملک داسې دے چې دَ هغه ځائے دستور دَ پارليمان دَ يو ممبر دَ ګرفتارۍ نه منع کوي. زما اشاره جنابِ صدر فرانسيسي دستور ته ده. آيا دَ فرانسيسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

www.pdfbooksfree.blogspot.com

پارلیمان یو غړے دَ فرانسیسي پارلیمان دَ اجازت او علم نه بغیر گرفتار ېدے شي؟ خان عبدالغفار خان چونکې دَ دې ایوان یو ممبر دے....

جناب عبدالحمید: جناب! زهٔ یوه دَ اعتراض نکته پورته کوم. مونږ دلته بحث په دې کوو چې آیا معزز ممبر ته دَ ایوان دَ کارروایی ودرولو او دَ خپل تحریک وړاندې کولو دپاره ستاسو اجازت حاصل دے یا نه؟ خو معزز ممبر دَ خپل تحریک جزویات پېش کوي. تر کومې چې دَ دې دستور ساز مجلس دَ غړو دَ استحقاق تعلق دے نو کهٔ دا معامله په باقاعده توگه اوچته کړې شي نو مونږ به په خوشحالۍ په دې بحث وکړو.

:صدر مجلس: زما خیال دے چې دته صاحب صحیح خبره کوي.

جناب دهرندراناته دته: دَ التواء دَ تحریک دَ وړاندې کولو چې کومې ضابطې دي په هغې کښې په دې لړ کښې صرف دَ دوو شرطونو ذکر دے. ضابطه نمبر ۱۲ مطابق:

((دَ عوامي اهمیت او سمدستي نوعیت لرونکیو معاملو باندې دَ التواء دَ تحریک پېش کولو دپاره دا دوه شرطونه دي:

(۱) دَ ایوان په یو اجلاس کښې دَ یو قسم او یو نوعیت دوه تحریکونه به نهٔ شي پېش کولے.

(۲) یو تحریک کښې به دَ یو نه په زیاتو معاملو بحث نهٔ شي کولے. یو تحریک به دَ حالیه نوعیت دَ یوې واقعې پورې محدود وي.

جنابِ صدر! دا واقعه اوسنۍ ده ځکه چې دَ جون په میاشت کښې دَ دې پېښې نه پس دا دَ دې ایوان وړومبے اجلاس دے. دا وجه ده چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې باره کښې دَ التواء دَ تحريک پېش کولو دپاره اجازت غوښتے شي.

جناب صدر! دَ ضابطه نمبر ۱۲ شق نمبر درېم مخکښې وائي چې:

(۳) تحريک کښې به داسې څۀ موضوع دَ بحث لاندې نۀ شي راوستې په کومه چې دَ ايوان په يو اجلاس کښې مخکښې بحث شوے وي.

دَ دې نه علاوه دَ شق نمبر ٤ مطابق:

(٤) کۀ يوه معامله دَ وړومبي نه دَ غور قابله ګرځولې شوې وي نو هغه دَ تحريک موضوع نۀ شي ګرځېدې. کۀ يوه معامله په دې بنياد دَ قابل بحث ګرځېدو جواز بائلي نو صدر مجلس اختيار لري چې هغه دغه معامله ايوان ته دَ وړاندې کولو دپاره دَ يو معقول ميعاد تعين وکړي.

نو جناب صدر! دا هغه خبرې دي کومو سره چې دَ التواء دَ تحريک پېش کول مشروط کړي شوي دي. دَ دې نه پس دَ شق نمبر ٥ مطابق دَ تحريکونو دَ موضوعاتو په لړ کښې مونږ ضابطه نمبر ۲۳ ته رجوع کولے شو، چرته چې دَ قرارداد په ذريعه کېدونکو بحثونو دَ موضوعاتو متعلق شرطونه بيان کړي شوي دي. دَ ذکر شوې ضابطې مطابق:

(۱) قرارداد به دَ ايوان دَ غړو دَ واضح اظهار په صورت کښې وي.

(۲) داسې يوه معامله به دَ قرارداد موضوع نۀ شي جوړولې چې دَ پاکستان په يوه علاقه کښې دَ اختيار لرونکي عدالت دَ غور لاندې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

www.pdfbooksfree.blogspot.com

زما عرض دا دے جناب! چې دا وخت دَ خان عبدالغفار خان دَ گرفتارۍ او قيد معامله په هيڅ يو عدالت کښې هم زير غور نۀ ده، له دې وجې نه دَ ضابطه نمبر ۲۳ دَ شق نمبر ۲ لاندې زما دَ التواء تحريک نۀ راځي. دَ دې ضابطې دَ دريم شق مطابق:

(۳) قرارداد چې دَ کوم وزارت سره تعلق لري، دَ هغې انچارج وزير به دَ دې دَ وړاندې کولو نه سمدستي پس په دې قرارداد يا دَ دې په يوه برخه په دې بنياد اعتراض کولے شي چې دا دَ مفاد عامه دپاره نقصان لرونکے دے.

نو جناب صدر! دَ ذکر شوو ټولو ضابطو اثر زما دَ التواء په تحريک نۀ پرېوځي. دَ دې نه پس کۀ قائمه قوانينو ته رجوع وکړے شي نو دَ متعلقه کتاب صفحه ۱۳ او ۱٤ باندې به تاسو ته قانون نمبر ۲۲و۲۳و ۲٤ ښکاره شي. په دې کښې ۲۱ قانون دَ تحريک التواء دَ وړاندې کولو دپاره دَ اجازت غوښتو دَ متعلقه ميعاد متعلق دے....

صدر مجلس: دا سوالونه غير متعلقه دي. په کومه نکته چې تاسو ما مطمئن کول غواړئ، هغه دا ده چې دَ دې معاملې دَ مرکزي حکومت سره څۀ تعلق دے؟

جناب دهرندراناتهـ دته: جناب! چونکې دَ متعلقه شرطونو اثر زما په تجويز کړي تحريک نۀ پرېوځي ځکه نو زۀ دَ دې دَ وړاندې کولو حق لرم. خصوصاً په دې وجه هم چې خان عبدالغفار خان دَ دې ايوان ممبر دے او دے دَ فرنټيئر کرائمز ريګوليشنز لاندې گرفتار شوے دے.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواجه شهاب الدين (وزير داخله و وزير برائے ابادکاري و پناه گزين): جناب! زما په دې تحريک اعتراض دے ځکه چې دا موضوع په بنيادي توګه دَ مرکزي حکومت سره تعلق نۀ لري. دَ حوالې دپاره زۀ هغه شق پېش کول غواړم، کوم چې زما معزز ملګري پېش کړو يعني شق نمبر ۱۲. زما معزز ملګرے يو هوښيار وکيل دے او له دې وجې هغوي په ډېره اسانۍ ووې چې شق نمبر ۱۲ دَ شق نمبر ۲۳ سره تړلے دے خو زما اشاره دلته شق نمبر ۲۳ ته نه بلکې دَ شق نمبر ۲۲ وړومبۍ برخې ته ده چې:

((صدر مجلس اختيار لري چې هغه دَ قرارداد نوټس په خپل ميعاد کښې دننه څۀ وخت چې غواړي پوره يا دَ هغې يوه برخه په دې بنياد رد کولے شي چې دَ هغې تعلق په بنيادي توګه دَ حکومت پاکستان سره نۀ وي.))

چونکې هم داسې ده، له دې وجې دَ تحريک دَ وړاندې کولو اجازت نۀ شي ورکېدے. دَ شق نمبر ۲۲ اطلاق دلته کېږي ځکه چې تحريک دَ يوې داسې معاملې په حقله دے چې دَ هغې بنيادي تعلق دَ مرکزي حکومت سره نۀ دے. دَ سرحد حکومت دَ يو داسې (قانون لاندې) قدم پورته کړے دے چې دَ مرکزي حکومت له اړخه هغه وخت جوړ شوے وۀ کله چې دغه صوبه دَ مرکز لاندې وه. بيا هم دا وخت هغه دَ يو صوبائي قانون حېثيت لري او په هغې عمل درآمد کول صوبائي صوابديد دے. دَ مرکز سره دَ دې هېڅ بنيادي تعلق نشته. زما ګزارش دا دے چې دَ شق نمبر ۱۲ دَ کوم مطابق چې:

((تحريک په يوه داسې موضوع پکار نۀ دے چې په کومه قرارداد نۀ شي پېش کېدے.)) دَ شق نمبر ۲۲ ماتحت دے دَ کوم مطابق چې صدر مجلس دَ مرکزي حکومت سره دَ تعلق نۀ لرلو په بنياد دَ يو

قرارداد تجويز مسترد كولے شي. زما ګزارش دا دے چې دا تحريک دې دَ وړاندې كولو دپاره منظور نهٔ كړے شي.

جناب لياقت علي خان (وزير اعظم و وزير دفاع): معزز وزير داخله صاحب چې څهٔ وفرمائيل زهٔ په هغې كښې لږه اضافه كول غواړم. دَ تجويز كړي تحريک دَ پېش كولو خواهشمند ممبر دَ دې تحريک دَ قابل بحث كېدو دپاره دوه جوازونه وړاندې كړل. اول دا چې خان عبدالغفار خان دَ دې ايوان يو معزز غړے دے. جناب صدر! زمونږ دې معزز ملګري ته به يقيناً دا علم وي چې كهٔ دَ دې ايوان په غړو كښې څوک يو جرم وكړي نو دَ دې ملک دَ يو عام وګړي په شان به هغه ګرفتارولے شي او سزا به وركولے شي. البته كهٔ په ايوان كښې معززو غړو ته په دې لړ كښې بعضې مراعات دَ قانون له مخې وركړې شي نو بيا جدا خبره ده نو دَ معزز ملګري په دې دليل كښې هيڅ وزن نشته. دوېمه وجه دوي دا بيان كړه چې دَ كوم قانون لاندې خان عبدالغفار خان په حراست كښې ساتلے شوے دے، هغه چونكې دَ مركزي حكومت منظور كړے قانون دے څكه نو دَ دې معاملې تعلق دَ مركزي حكومت سره جوړېږي. زمونږ معزز ملګري ته دې معلومه وي چې كله دا قانون منظور شوے وۀ نو هغه وخت په دغه صوبه كښې دَ قانون سازۍ قابل حكومت موجود نهٔ وۀ. له دې وجې نه دا قانون مركزي حكومت جوړ كړے وۀ. لكه چې ووئيلي شو چې هغه وخت دَ صوبه سرحد دپاره قانون سازي ممكنه نهٔ وه. بيا هم اوس دَ صوبه سرحد له جانبه په دې قانون عمل درآمد دَ مركزي حكومت دَ كنټرول نه بغېر كولے شي. دا تحريک دَ يو داسې اقدام سره تعلق لري چې هغه صوبائي حكومت كړے دے. له دې وجې نه زهٔ هم دَ معزز ملګري دې خبرې سره متفق يم چې دا معامله دَ كومې په حقله چې دَ التواء تحريک دپاره په دې ايوان كښې تجويز پېش

(c) ketabton.com: The Digital Library

www.pdfbooksfree.blogspot.com

شوے دے دَ مرکزي حکومت سره بنیادي تعلق خو لرې خبره ده، هېڅ قسم تعلق هم نۀ لري.

جناب دهرندرانانهـ دته: جناب: کۀ دَ داسې تحریک التواء په صوبائي اسمبلۍ کښې دَ پېش کولو کوشش وشو نو هلته دا سوال راپورته کېدے شي چې خان عبدالغفار خان خو دَ صوبائي اسمبلۍ غړے نۀ دے. له دې وجې نه زۀ دا په دې بنیاد په دې ایوان کښې دَ پېش کولو اجازت غواړم چې خان عبدالغفار خان دَ دې ایوان یو معزز غړے دے. کۀ دا تحریک دَ بحث دپاره دلته منظور نۀ کړے شو نو اخر زۀ به چرته ځم.

صدر مجلس: دَ دته صاحب بیان کړې خبرې دَ زیر نظر موضوع سره هېڅ تړون نۀ لري. موږ دلته په دې خبره غور کوو چې ایا داسې قسمه یو تحریک به صوبائي مجلس قانون ساز کښې باجوازه وي او کۀ نه. دا قسمه سوال کۀ په صوبائي مجلس کښې اوچت هم کړے شي نو هلته به دَ بحث بنیادي نکته دا وي چې متعلقه سړے دَ مرکزي اسمبلۍ غړے دے کۀ دَ صوبائي مقننې، یا دَ یوې مقننې غړے دے یا نه، بلکې هلته به دَ داسې تحریکونو باره کښې فېصله دَ نورو عواملو دَ لاندې کولے شي.

په هر حال تر څو چې دَ دې مجوزه تحریک تعلق دے نو دا واضحه شوې ده چې مرکزي حکومت دَ خان عبدالغفار خان دَ گرفتارۍ او قېد سره هېڅ تعلق نۀ لري. زۀ افسوس کوم چې دا تحریک په دې ایوان کښې نۀ شي پېش کېدے، زۀ دَ دې دَ اجازت ورکولو نه معذرت کوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

www.pdfbooksfree.blogspot.com

دَ صدر مجلس دپاره

دَ خان عبدالغفار خان پیغام

خان عبدالغفار خان: جناب نائب صدر مجلس! دَ کتهوتی دَ دې تحریک پېش کولو نه زما مقصد دا دے چې زۀ معزز ایوان ته دَ پاکستان دَ انتظامیې باره کښې څۀ ووئیلے شم. زما دَ دې نه قطعاً دا مقصد نۀ دے چې دَ پاکستان په حکومت تنقید وکړم یا دَ هغوي خامی په نخښه کړم. زما دا خواهش دے چې زۀ په هغو غلطو لړه رڼا واچوم او دَ هغې دَ ختمولو کوشش وکړم چې دَ دې حکومت بعضې اهلکارو او بعضې غیر سرکاري خلقو زما خلاف خورې کړې دي.

دَ ټولو نه اول په ما دا الزام لګولے شي چې زۀ او زما جماعت دَ پاکستان دشمنان دي او دوي ملک ټوکړې ټوکړې کول او تباه کول غواړي. زۀ بحث کول نۀ غواړم خو دومره ضرور وايم چې په دې معامله ماته په خپله صوبه کښې چرته هم موقع په لاس راغلې ده نو ما پرې ښه رڼا اچولې ده. دَ دې باوجود دَ پاکستان بعضې ذمه وار کسان تر اوسه په دې حقله دَ تذبذب ښکار دي چې آیا زۀ دَ دې ملک دوست یم کۀ دشمن؟ هغوي دا ګڼي چې زۀ دا ملک تباه کول غواړم. هغوي دَ دې خبرې نه انکار نۀ شي کولے چې زۀ کله کله دَ داسې غلط فهمیو دَ لرې کولو کوشش کوم. هغوي ته دا هم معلومه ده چې کله هم ماته په خپله صوبه کښې خلقو ته دَ تقریر کولو موقع راکړې شوې ده نو ما هغوي ته صفا وئیلي دي چې زما دیانتدارانه رایې دا وه چې هندوستان دې تقسیم نۀ شي. لکه چې اوس مونږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولو وليدل چې په زرګونو نه بلکې په لکونو ځوانان، بوډاګان، ماشومان او ښځې دَ دې په نتيجه کښې قتل شو. زهٔ اعتراف کوم چې زهٔ دَ هندوستان دَ تقسيم په حق کښې نهٔ وم خو اوس چې هرکله دا تقسيم شوے دے نو دَ دې سره متعلق تنازعه هم ختمه شوه. ما دَ هندوستان دَ تقسيم خلاف ډېر تقريرونه کړي وو خو سوال دا دے چې زما خبره چا واورېده هم او کهٔ نه؟ مونږ په صوبه سرحد کښې مسلم ليګي حکومت ته وئيلي وو چې مونږ به دوي له دَ حکومت کولو موقع ورکوو خو کومه رويه چې دې حکومت دَ پښتنو سره وچلوله، هغه ډېره ناقابل برداشت وه. خلق به ماله راتلل او زما نه به ئې دَ مستقبل باره کښې دَ لائحهٔ عمل پوښتنه کوله چې زهٔ رااروان وخت کښې څهٔ کول غواړم ځکه چې دَ پاکستان له خوا کوم قسمه حالات تخليق کړي شوي وو، هغه زمونږ دپاره قابل برداشت نهٔ وو. دوي وائي چې دا کوم خلق دي؟ مونږ خو هغه خلق يو چې دَ پېرنګي په شان دَ طاقتور قوم مقابله مو کړې ده، چا چې مونږ لُوټلو. ما هغوي پوه کړل چې اوس دَ پېرنګيانو دَ حکومت په شان حال نهٔ دے. اوس سوال بيل دے. دَ پېرنګيانو حکومت يو خارجي حکومت وهٔ خو اوس دَ مسلمانانو خپل حکومت جوړ شوے دے. ما دَ پاکستان حکومت ته بيا بيا ووې چې مونږ تاسو له دَ حکومت کولو پوره پوره موقع درکوو. دلته قوم اندروني توګه باندې يو خلفشار پله بوتللے شي ځکه چې دَ جنګ خوښو دا خيال وهٔ چې جدوجهد څنګه مخ په وړاندې ځي نو قوم پرستانه او وطن پرستانه جذباتيت به پرې غالب راځي او دغسې به دَ حکومت تعميري کار ودرېږي. ماته دَ دې خطرې احساس ډېر مخکښې شوے وهٔ. زما په حقله چې ستاسو رايې هر څنګه وي؟ خو حقيقت دا دے چې زهٔ دَ تعمير سره مينه لرونکے انسان يم. تخريب سره زما هېڅ کار نشته. دغه شان زهٔ دَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظریاتو نه زیات په عمل یقین لرم. کهٔ تاسو زما ژوند مطالعه کړئ نو بوه به شئ چې ما خپل ژوند دَ ملک او قوم دَ ترقۍ او ښېګړې دپاره وقف کړے دے. زهٔ دلته دا هم وئیل غواړم چې خدائي خدمتګار تحریک یو سماجي تحریک وهٔ سیاسي نهٔ وهٔ. دَ دې تحریک دَ سیاسي کولو ذمه وار پېرنګیان دي چا چې مونږ دَ کانګرس سره وتړلو. زهٔ دا خبره صرف دلته نهٔ کوم بلکې ما دا خبره دَ ډېرو لویو لویو پېرنګیانو عهدېدارانو په مخکښې کړې ده ځکه چې ما له الله پاک همت راکړے دے.

په مونږ دا الزام لګولے شي چې دا خدائي خدمتګار دَ هندوانو غلامان دي مونږ دَ تعمیري کارونو دپاره حکومت کولو ته نهٔ پرېږدي ځکه چې دَ تعمیري کار تسلسل په ملک کښې دَ امن سره تړلے دے. زمونږ رویه دَ دوي دپاره اعلانیه دا وه چې کهٔ دَ پاکستان حکومت زمونږ دَ ملک او زمونږ دَ خلقو دپاره کار کوي نو خدائي خدمتګار به ئې ملګري وي. زهٔ دلته دا خبره تکراروم چې زهٔ دَ پاکستان تباهي نهٔ غواړم. تباهي زهٔ دَ هیچا نهٔ غواړم، نهٔ دَ هندو، نهٔ دَ مسلمان، نهٔ دَ سرحد، نهٔ دَ پنجاب، نهٔ دَ بنګال او نهٔ دَ سندهـ. فائده صرف او صرف په تعمیر کښې ده. زهٔ تاسو ته ابغه نبغه خبره کوم چې زهٔ به په تباه کارۍ کښې دَ هیچا ملګرے نهٔ یم. کهٔ تاسو څهٔ تعمیري مقاصد لرئ، کهٔ تاسو دَ ملک او قوم دپاره تعمیري کار کول غواړئ، صرف په خبرو نه بلکې په عملي توګه نو زهٔ دَ دې معزز ایوان په مخکښې دا اعلان کوم چې زهٔ او زما خلق به ستاسو په خدمت کښې حاضر وي.

دَ تېرو اوو میاشتو نه زما دَ پاکستان انتظامیې ته پام دے، دوي کښې او پېرنګیانو کښې ما هېڅ یو څیز مختلف ونهٔ لیدو. کېدے شي زهٔ په غلطه یم خو عام تاثر دا دے. زهٔ یواځې دا نهٔ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وایم. تاسو لاړ شئ او دَ غریبانو نه پوښتنه وکړئ نو زما دَ دې خبرې تصدیق به وشي. کېدے شي تاسو دَ طاقت په زور دَ هغوي اواز اوچتېدو ته پرې نۀ ږدئ خو یاد ولرئ چې طاقت او جبر پائیدار نۀ وي. په وقتي توګه جبر نه کار اخستے شي خو کۀ تاسو خلق دَ زور لاندې ساتئ نو دَ هغوي په زړونو کښې به ستاسو خلاف نفرت پېدا کېږي. دا پرېږدئ. نن دَ پېرنګي دَ دور نه زیات کرپشن کېږي. ممکنه ده چې ستاسو زما په نیت شک وي خو زما په تقریر کښې تخریب نشته. زۀ دلته دَ یو دوست په توګه راغلے یم. کوم حقائق چې زۀ تاسو ته مخې ته ږدم، په دې لږ غور وکړئ. کۀ دا تاسو ته دَ پاکستان دپاره فائده مند ښکاره شو نو دا به ښه خبره وي ګني نو دَ ردي ټوکرۍ ته ئې وغورځوئ.

مونږ دَ پېرنګیانو خلاف جنګ ولې وکړو؟ ځکه چې مونږ هغوي دَ دې خاورې نه وېستل غوښتل او په خپل ملک خپله حکمراني ترلاسه کړو. مونږ دَ پېرنګیانو نه خو وطن واپس واخستو خو نن مونږ ګورو چې دَ وړومبي نه په زیات شمېر کښې دَ بهر نۀ پېرنګیان راغوښتے شي. کۀ سرحد وي کۀ قبائلي علاقې هر ځائے دَ بدقسمتۍ نه هغه زړې پالیسۍ او هغې زړې طریقې رواني دي. مونږ ته هېڅ بدلون په نظر نۀ راځي. دا زۀ ډېر په افسوس وایم چې زمونږ هندوانو وروڼو چرته هم په خپلو صوبو کښې پېرنګے ګورنر نۀ دے جوړ کړے بلکې هلته خو صرف سړي نه یوه ښځه هم ګورنره جوړه شوې ده نو ولې دلته بنګال او پنجاب صوبو کښې هېڅ یو داسې مسلمان نۀ وۀ چې زمونږ ګورنر جوړ کړے شوے وې. زۀ ډېر افسوس سره وایم چې کوم پېرنګیان مونږ دَ ملک نه وېستي وو، هم هغوي راوستے شي او زمونږ په سرونو کښېنولے شي. آیا دا اسلامي اخوت دے؟ آیا دې ته مونږ وروروليي وئیلے شو؟ دا اسلامي

(c) ketabton.com: The Digital Library
www.pdfbooksfree.blogspot.com

پاکستان دے. دَ انتظامیې صرف دا یو نقص نهٔ دے. یو بل نقص ته هم اشاره کول ضروري دي او هغه دا چې آرډیننس او قوانین هم په هغه زړه طریقه جاري کولے شي. کومه خبره چې ما ته ډېر تکلیف رسوي هغه دا ده چې سرکاري اعلامیې په هغه ژبه او لهجه کښې جاري کېږي چې پېرنګیانو رائج کړې وه. کهٔ پېرنګي حکومت دروغ وئیل نو هغه خو دَ بهر نه راغلے وهٔ او دَ هغهٔ دَ راتللو غرض زمونږ خېر ښېګړه نهٔ وه. هغه خو خپلو فائدو پسې راغلے وهٔ. دَ هغوي نه ماته اوس ښځې شکایت نشته خو دَ پاکستان نه راته سخت شکایت دے چې دا زمونږ خپل حکومت دے او دا خلق هم زمونږ خپل خلق دي. مونږ له دَ پېرنګیانو چلونه او فرېبونه پرېښودل پکار دي. کهٔ مونږ په دې طریقو عمل پېرا پاتې شو نو یاد ولرئ چې دا ملک چې مونږ په ډېرو سختو او تکلیفونو حاصل کړے دے، به زمونږ دَ لاس نه وځي.

زهٔ یوه بله خبره هم کول غواړم. ما باندې دا الزام لګولے شي چې زهٔ په خپله صوبه کښې په خلقو کښې دَ جدا قومیت او صوبائیت احساسات راپېداروم. زمونږ پښتنو دپاره دا دواړه څیزونه ښځې نا اشنا دي. مونږ ته پته نشته چې صوبائیت څهٔ ته وائي؟ زما خپله تجربه دَ صوبائیت په حقله دا ده چې دَ پښتنو په دې کښې هېڅ وجود نشته. تاسو سنده مثال واخلئ، ولې دا هلته صوبائیت مونږ تخلیق کړے دے؟ سوال دا دے چې صوبائیت څنګه پېدا کېږي؟ کېدے شي تاسو دَ مذهب په نوم تر یو وخت پورې خلق ګمراه وساتئ خو دَ دې نه پس دَ یوې اوږدې مودې دپاره دا څیز برقرار ساتل به ستاسو دپاره ممکن نهٔ وي. دا یو عارضي څیز دے او غېر مستحکم هم دے. زهٔ دا پوښتنه کول غواړم چې دا حالات چا پېدا کړي دي او ولې؟ دَ علت او معلول تعلق یو قدرتي قانون دے.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ علت نه بغیر هیڅ شے وجود نۀ شي موندے. مطلب دا چې داسې حالات په خپله نۀ راپیدا کیږي.

جناب لیاقت علي خان (**وزیر اعظم و وزیر دفاع**): دا راپیدا کړي شوي دي.

خان عبدالغفار خان: زۀ دا وئیل غواړم چې څومره تاسو دا معامله اوږدوئ دومره به ناخوشګواري پیدا کیږي. زۀ خبره ترخول نۀ غواړم. تاسو زما دَ فطرت نه واقف یئ. زۀ تقریرونه نۀ کوم خو نن په وړومبي ځل لګیا یم، تقریر کوم او زما مقصد صرف دا دے چې زما دَ دې خیالاتو نه تاسو خبر شئ چې تر اوسه ترې تاسو نۀ وئ خبر. زۀ په دې معامله کښې نور ژور نۀ ځم. سندھ کښې صوبائیت ولې دے؟ آیا دا پښتنو پیدا کړے دے؟ کله چې وزیر اعظم صاحب پېښور ته راغلے وۀ نو زمونږ مسلم لیګیانو وروڼو دوي ته هغه خبره وکړه کومه چې مونږ کوو خو وزیر اعظم صاحب ووې چې زۀ دَ خیبر نه تر چټاګانګ پورې ټول مسلمانان متحد کول غواړم. نو بل اړخ ته تاسو ته په دې اعتراض ولې دے؟ چې پېرنګیانو پښتانۀ ټوکړې ټوکړې کړي وو، هغه بیا متحد شي او مستحکم شي. دا څنګه دَ اسلام خلاف ده؟ کۀ تاسو دَ پښتنو دَ یو مضبوط او مستحکم ریاست په جوړولو کښې مونږ سره مدد وکړئ نو دا به دَ چا طاقت وي؟

جناب غضنفر علي خان وزیر برائے اباد کاري و پناه ګزین: دا دَ اسلام خلاف دي.

ملک فیروز خان نون (**مغربي پنجاب مسلم**): او تاسو به دَ افغانستان سره شامل شئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خان عبدالغفار خان: زهٔ تاسو ته صفا وایم چې مونږ دَ افغانستان په ځائے صرف تاسو سره شاملېدے شو. ستاسو دعوي په مونږ زیاته قوي ده.

په پښتنو مختلف الزامونه لګولے شي کله وائي چې دوي دَ هندوانو په شان دي او بل طرف ته هغه خلق چې دَ اسلام سره هېڅ تعلق نهٔ لري هغوي ته مسلمانان وائي. ځومره لویه المیه ده. دا جواب ورکول ناګزیر ښکاري. هندوستان کښې دا وخت یو بیل هندو حکومت قائم دے او پاکستان کښې هم دَ مسلمانانو حکمراني ده. زمونږ بنګالیان ورونړه مونږ نه دَ زرو میلو په فاصله پراتهٔ دي خو دَ دې باوجود هغوي سره زمونږ په اتحاد اوسېدل ممکن دي نو زمونږ هغه پښتانهٔ ورونړه چې مونږ سره دومره نزدې اوسي ځوک چې پېرنګیانو دَ خپلو مفادو دپاره تقسیم کړي وو ځکه چې هغوي ته دَ پښتنو دَ یووالي نه خطره وه، خو تاسو ته دَ پښتنو نه څهٔ خطره ده؟ پېرنګے خو دَ خپلو خودغرضه مقصدونو دَ حصول دپاره دلته حکمرانۍ له راغلے وۀ. هغوي په مونږ کښې نفاق پېدا کړو لېکن تاسو خو زمونږ ورونړه یئ تاسو ته زمونږ نه څهٔ ویره کېدے شي؟

جناب لیاقت علي خان: مهرباني به وي دَ خپلې خبرې لږ وضاحت وکړئ.

خان عبدالغفار خان: نن زهٔ تاسو ته وایم چې زمونږ دَ پټانستان مطلب څهٔ دے؟ تاسو ته پته ده چې دَ سنده اوسېدونکو ته سندهیان وئیلے شي او دغه شان دَ پنجاب او بنګال اوسېدونکي ته بالترتیب پنجابیان او بنګالیان وئیلے شي. دغه شان زمونږ شمالي مغربي سرحدي صوبه ده. دلته اوسېدونکي مونږ ټول یو قوم یُو او دا زمونږ خاوره ده. مونږ هم غواړو چې زمونږ دَ وطن دَ نوم نه دې خلقو ته پته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولکي چې دلته پښتانهٔ اوسي. ولې دَ اسلامي احکاماتو لاندې داسې خواهش کول گناه ده؟

جناب لیاقت علي خان: پټهان دَ یوې خاورې نوم دے کهٔ دَ یوې برادرۍ؟

خان عبدالغفار خان: پټهان دَ یوې سماجي ډلې نوم دے. مونږ به دَ خپلې خاورې نوم پښتونستان ږدو. دلته زهٔ دا خبره واضحه کول غواړم چې دَ هند خلق مونږ ته پټهان وائي او دَ فارس خلق راته افغان وائي. زمونږ اصلي نوم پښتون دے. مونږ له پښتونستان پکار دے او مونږ غواړو چې ډیورنډ لائن دَ هغې غاړې پښتانهٔ هم په یو ځائے په پښتونستان کښې راغونډ کړے شي. تاسو په دې لړ کښې مونږ سره امداد وکړئ. کهٔ تاسو دې ته غیر اسلامي وایئ نو زهٔ وایم چې دا عین اسلام دے. کهٔ تاسو دا گڼئ چې دې سره به پاکستان کمزورے شي نو زهٔ تاسو ته وایم چې دَ یوې بیلې سیاسي اکایۍ قائمولو سره به پاکستان چرې هم نهٔ کمزورے کېږي بلکې نور تقویت او استحکام به مومي. اکثر تکلیفونه او مشکلات دَ بداعتمادۍ په وجه وي خو په اعتماد دغه مشکلات حل کېدے شي. حکومتونه په اعتماد چلولے شي په بداعتمادۍ نه.

نائب صدر مجلس: نن دَ جمعې ورځ ده مونږ به خپل اجلاس دولس نیمې بجې ختموو. معزز غړي دَ خپل مقرر وخت نه زیات وخت اخستے دے. بیا هم زهٔ دوي له نور وخت ورکول غواړم. آیا معزز ممبر به تر دولس نیمو بجو پورې خپل تقریر ختم کړي؟

خان عبدالغفار خان: او جي، زهٔ به دَ مقرر شوي وخت پورې خپل تقریر ختم کړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه بله خبره هم شته چې خلق مونږ له په مسلم ليګ کښې دَ شامليدو دعوتونه راکوي. زما خيال دے چې مسلم ليګ خپل فرض تر سره کړل. دَ هغهٔ مقصد او دَ هغهٔ هلې ځلې صرف دَ دې دپاره وې چې پاکستان حاصل کړي نو پاکستان خو تر لاسه شو. زما مطلب دا دے چې هر کله پاکستان جوړ شهٔ نو دَ مسلم ليګ ضرورت پاتې نهٔ شهٔ. زمونږ په ملک کښې اوس نور جماعتونه پکار دي. په اقتصادي بنيادونو يو جماعت جوړول پکار دي چې پکښې ټول شامل شي چې حزب اختلاف پاتې نهٔ شي. په اقتصادي بنيادونو دا جماعت ځکه جوړول پکار دي چې زمونږ دا موجوده اختلافات دَ دې په ذريعه حل کيدے شي او دَ دې نه پس کهٔ زمونږ په مينځ کښې اختلافات پيدا شي نو مونږ به دغې جماعت سره کښېنو او دغه اختلافات به هواروو. اسلام يو داسې مذهب دے چې مونږ ته دَ ډېر لوئے تحمل او صبر درس راکوي. کله چې مونږ يو بل سره دَ خيالاتو تبادله کوو نو لازماً به يو بل سره دَ ډېر تحمل نه کار اخلو. دا نه چې زهٔ دَ چا مخالفت شروع کړم چې دَ دهٔ زما دَ نقطهٔ نظر سره اتفاق نشته. چونکې وخت محدود دے له دې وجې نه زهٔ صرف دَ يوې خبرې نشاندهي کوم او دې سره خپل تقرير ختموم. پاکستان يو غريب ملک دے، سوال دا دے چې يو غريب ملک حکومت څنګه وچلوي؟ دَ مثال په طور کهٔ زهٔ غريب يم نو ماله څهٔ کول پکار دي؟ مناسب به څهٔ وي؟ دا چې زهٔ دَ خپل څادر سره پښې وغزوم يا بيا په ظاهره دَ مالدارو په شان طرز خپل کړم؟ هر کله چې دا ومنلے شي چې پاکستان يو غريب ملک دے نو دَ دې دَ حکومت طرز سرمايه دارانه بېخي پکار نهٔ دے. دَ اميرانه شان نه پرهيز پکار دے. تاسو محصولات نافذول غواړئ نو ضرور نافذ کړئ خو دَ خدائے دپاره دَ غريبانو حالت دَ نظر لاندې وساتئ. خو سوال بيا هم هغه دے چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

www.pdfbooksfree.blogspot.com

مونږ له دَ خپلو وسائلو دننه اوسېدل پکار دي يا دَ مالدارو په شان ژوند اختيارول ضروري دي. دا رياست مونږ څنګه چلولے شو؟ دَ دې دپاره مونږ له طريقهٔ کار لټول پکار دي. زمونږ په وړاندې دَ قرون اولي دَ پېش روانو مثالونه موجود دي. يعني لاره زمونږ مخې ته ده مونږ له پرې تلل پکار دي. زمونږ عظيمو قائدينو چې کوم اسلامي سلطنت قائم کړے وهٔ، صرف درې تنه وو. دَ دغو قائدينو اخلاق، کردار او دَ قربانۍ او همدردۍ جذبې خپلولو بغير مونږ دَ پاکستان نه يو عظيم سلطنت نهٔ شو جوړولے. دَ حضرت علي رضي الله عنه دَ نامې نه تاسو ټول واقف يئ، هغوي چې څهٔ هم کړي دي نو دَ اسلام او خلقو دپاره ئې کړي دي. دَ هغوي هر عمل په اصولو بنا وهٔ. يو ځل ئې خپل يو دشمن له دې وجې پرېښے وهٔ چې هسې نه دَ دهٔ په وژلو کښې زما دَ ذاتي خفګان دخل وي. زمونږ جذبه داسې پکار ده.

بيا دَ حضرت ابوبکر رضي الله عنه مثال وګورئ. دَ خليفه جوړېدو نه مخکښې دَ دوي هر يو عمل دَ مسلمانانو دَ بښېګړې دپاره وهٔ. دَ خليفه په توګه دوي ځان له يوه ډېره معمولي وظيفه مقرر کړې وه او باقي مسلمانانو له ئې يو برابر رقم مقرر کړے وهٔ. په اسلام يو الزام دَ عدم مساوات لګولے شي خو دوي عملاً دا ثابته کړې وه چې اسلام دَ ټولو انسانانو دَ ژوند دَ ضرورياتو په يو شان والي يقين لري. انسان غريب وي که مالدار دَ هغهٔ دَ ژوند ضروريات يو رنګ وي، اولاد دَ ټولو کېږي ځکه نو ضروريات هم دَ ټولو وي. داسې نهٔ وي لکه چې تاسو وايئ چې ستاسو ضروريات زيات دي او زمونږ کم. تاسو دا هم نهٔ شئ وئيلے چې دَ غريب بنده دَ مالداره کېدو هېڅ امکان نهٔ وي ځکه چې امکانات ټول دَ مالدارو دپاره وي. دَ دې ټولو خبرو تعلق ثقافت او تهذيب سره دے او په دې سلسله کښې هېڅ تفريق پکار نهٔ دے. چونکې بدني ضروريات دَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولو یو شان دي، له دې وجې نه وظیفې هم دَ ټولو دپاره یو شان مقررول پکار دي. دَ حضرت عمر فاروق رضي الله عنه معامله هم داسې وه. تاسو ته به علم وي چې کۀ یو غریب هم په هغوي نکته چیني کړې ده نو دَ هغې ځواب کښې هغوي خاموشي سره دَ هغۀ خبره اورېدلې ده او چې کله هغۀ خپله خبره ختمه کړې ده نو بیا ئې دَ اصل حقیقت نه خبر کړے دے او حوصله افزائي ئې ورله کړې ده. دَ داسې انسان په قیادت او رهنمایۍ کښې مسلمان چرې هم ګمراه کېدے نۀ شي کۀ تاسو هم دې اخلاقي اقدارو له ترقي ورکړئ نو ستاسو سلطنت به هم دغه شان مضبوط وي. کله چې هغوي خلیفه جوړ کړے شو او دَ هغوي دَ تنخواه سوال راپورته شو نو هغوي خپله دا فېصله وکړه چې زۀ دَ مسلمانانو خادم یم او زما تنخواه دومره پکار ده، څومره چې دَ مدینې دَ یو عام مزدور اُجرت وي. له دې وجې نه زۀ وایم چې کۀ پاکستان غریب دے نو مونږ له دا حکومت په دې اصولو چلول پکار دي. دا ملک دے دَ چا؟ دا زمونږ دے او کۀ دې غریب وي نو مونږ به دې دَ یو غریب ملک په شان چلوو او چې سبا راته خوشحالي نصیب شي نو مونږ به ئې بیا په شاهانه طریقه هم وچلوو. خو زۀ تاسو ته دا وئیل غواړم چې دا وخت کوم عادتونه او اقدار مونږ خپل کړي دي دا به چرې هم مونږ خوشحالۍ پله ور نۀ ولي. مونږ به دا زړې طور طریقې پرېږدو او دَ قرون اولی اسلامي طرز به خپلوو. مونږ دَ دې زوړ نظام مخالفت صرف له دې وجې نۀ کوو چې دا مونږ له پېرنګیانو راکړے دے بلکې دَ دې دَ مخالفت اصل وجه دا ده چې دا هر څۀ دَ اسلام په نوم کولے شي او دَ دې اجازت مونږ نۀ شو ورکولے. کۀ دَ پاکستان حکومت په اسلامي خطونو وچلېدو نو زۀ به یقیناً دَ دې حمایت کوم. دَ پاکستان دپاره زما تصور دا دے چې دې یو ازاد پاکستان وي. مونږ غواړو چې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي دَ يو مخصوص ډلي يا مخصوص تن حق نهٔ وي بلکې دَ ټولو اوسېدونکو پرې يو شان حق وي. دَ دې ملک دَ ازادۍ نه دَ خوند اخستو حق دې دَ دې وطن ټول اوسېدونکو ته حاصل وي، په ځائې دَ دې چې يو څو تنه ئې استحصال کوي. مونږ غواړو چې دَ دې ملک حکومت دَ عوامو په لاس کښې وي. تر کومې چې دَ ماهرينو تعلق دے نو هغه مونږ دَ امريکې او برطانيې نه هم راغوښتے شو خو چې کله سوال دَ اختياراتو وي نو زهٔ دا نهٔ شم منلے چې پاکستان دَ قابلو او اهل خلقو نه محروم دے. ما اورېدلي دي چې په نوکرو کښې ځنې داسې پېرنګيان برقرار ساتلي شوي دي او نور ورله راغوښتے شي. زهٔ به لازماً دا وايم چې دا کار دَ پاکستان په مفادو کښې نهٔ دے.

نائب صدر مجلس: دَ ايوان کارروائي دَ سبا يوولسو بجو پورې ملتوي کولے شي.

دَ اسمبلۍ کارروائي دَ خالي دَ ورځې يعني شپږم مارچ 1948 سحر يوولسو بجو پورې ملتوي کړې شوه.

www.pdfbooksfree.blogspot.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ پاکستان دَ دستور سازۍ اسمبلۍ

تقریرونه

25 مارچ 1954ء

خان عبدالغفار خان: جناب صدر! زۀ ډېرې خبرې کونکے سیاسي مقرر نۀ یم خو اوس اوس یو معزز غړي دَ پښتونستان په حواله څۀ داسې خبرې وکړې چې هغې زۀ په څۀ وئیلو مجبور کړم.

جنابِ من! ماته محسوسېږي چې معزز غړے یا خو دَ دې معاملې متعلق څۀ علم نۀ لري او یا بیا عمداً په دې حقله یو غلط تاثر تخلیقول غواړي. تاسو ته به یاد وي چې په دې ایوان کښې یو ځل جناب لیاقت علي خان په دې باره کښې زما نه پوښتلي وو چې ما ډېر په وضاحت سره ځواب ورکړے وۀ. دَ لیاقت علي خان صاحب سوال دا وۀ چې دَ پښتونستان نه زما اصل مراد څۀ دے؟ ما هغۀ ته وئیلي وو چې وئیلے شي چې مونږ پاکستان کښې پینځۀ ورونړه اوسو یعني سندهـ، پنجاب، بلوچستان، بنګال او مونږ. زمونږ دَ باقي څلورو وارو ورونړو نومونه شته. چرته چې هغوي اوسي دَ هغې خاورې یو نوم شته. دَ مثال په توګه بنګال دَ یوې سیمې نوم دے او ټولو ته پته ده چې هلته بنګالیان اوسي. دغه شان چې څوک هم دَ پنجاب نوم واخلي نو بنده پوه شي چې دَ هغې خاورې ذکر کولے شي، چرته چې پنجابیان اوسي. څوک هم چې دَ سندهـ نوم واخلي نو اورېدونکے پوه شي چې دا دَ سندهیانو دَ وطن نامه ده. دغه شان زمونږ سیمه هم ده خو دَ هغې هېڅ نوم نشته. زمونږ دَ خاورې باره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښې څۀ تصور دَ چا په ذهن کښې تر هغې نۀ شي جوړېدے تر څو چې دَ هغې سيمې خپل نوم نۀ وي. له دې وجې زۀ وايم چې زمونږ دَ علاقې دې يو خپل بامعنې نوم وي چې دا پته ترې لګي چې دا دَ پښتنو سيمه ده. خبره صرف دومره ده خو زۀ حېران يم چې دومره يو معقول سړے هم دَ پيش نه پشم خان جوړوي. لږ سوچ وکړئ چې دَ يو ځيز باره کښې دَ علم حاصلولو بغېر په هغې بحث کولو او هغه په غلط انداز کښې پېش کولو او دَ هغې مذمت کولو باندې تاسو زمونږ اعتماد حاصلوئ او کۀ بائلئ؟ ما څو ځله وئيلي دي چې تاسو له په مونږ اعتماد کول پکار دي لکه چې په نورو څلورو ورونو ئې کوئ. کۀ تاسو په مونږ اعتماد ونۀ کړو او زمونږ سره مو دا سلوک جاري وساتلو نو حالات به دَ دې نه زيات خراب شي. زما په خيال کښې چې کوم خلق په دې لهجه کښې خبرې کوي، داسې پروپېګنډې کوي او پرېس له داسې بيانونه ورکوي، دَ هغوي مقصد زمونږ او زمونږ دَ څلورو ورونو ترمينځ تعلقات خرابول دي.

جناب! زۀ يو وار بيا دا وئيل غواړم چې زمونږ دَ خاورې يو نوم پکار دے. په دې نکته تاسو ښۀ په سنجيدګۍ غور وکړئ. کومو خلقو ته چې زمونږ دَ دې مطالبې په باب له معلومات نشته، په دې ايوان کښې په هغې دَ بحث کولو او پرېس کښې دَ بيان بازو کولو په ځائے دې مونږ له راشي. دغه شان ځنې اخبارونه هم په دې حقله غلط فهمۍ پېدا کوي او خوروي. کۀ دَ دوي په دې حقله څۀ شکوک او شبهات وي نو ما له دې راشي او ما نه دې پوښتنه وکړي چې دَ پښتونستان نه زما څۀ مراد دي؟ په دې لړ کښې زۀ دَ دوي دَ شکونو لرې کولو دپاره هر وخت تيار يم. زۀ دا خبره دوباره کول غواړم چې تاسو له پکار دي چې په مونږ اعتماد وکړئ. کۀ تاسو په مونږ اعتماد وکړئ نو زمونږ مرسته او تعاون او مينه به تاسو ته حاصله

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي کومه چې به دَ پاکستان دَ عظمت، طاقت او استحکام باعث جوړېږي. هن کۀ تاسو په مونږ اعتماد ونۀ کړو نو دَ دې نتيجه به ډېره په ګرانه تسلي بخش راووځي.

دَ جمعې ورځ درېم ستمبر 1954ء

خان عبدالغفار خان: جناب! زۀ په دې موضوع دَ څۀ اوږد تقرير کولو دپاره نۀ يم راپاڅېدلے ځکه چې په دې موضوع مخکښې ډېر څۀ وئيلي شوي دي. زۀ صرف دَ دې وئيلو دپاره راپاڅېدم چې بنګال کښې کوم تباه کونکے سېلاب راغلے دے، هغې سره به مونږ څۀ کوو او دَ هغه ځائے دَ بنګاليانو ورونړو امداد به څنګه کوو؟ دَ دې سېلاب دَ تباهئ نه دَ بچ کېدو دپاره به مونږ عملي اقدامات کوو. زما تجويز دا دے چې دَ مغربي پاکستان خلقو له پکار دي چې په دې سخت وخت کښې دَ مشرقي پاکستان دَ ورونړو امداد وکړي. دا خبره اکثر کولے شي چې دَ مشرقي او مغربي پاکستان خلق دې يو بل ته رانزدې کړې شي او په دې لړ کښې کوششونه هم وشو. کۀ مونږ دا وخت دَ مشرقي پاکستان دَ ورونړو خدمت ته ورمخکښې شو نو زما يقين دے چې دا مقصد به تر لاسه کړو. په دې حواله ماته دَ فارسئ يو شعر رایاد شو:

دوست آن باشد که ګيرد دست دوست
در پريشان حالي و درماندګي

په انګرېزئ کښې ئې مطلب دے A Friend in need is a friend indeed تر څو پورې چې زما دَ ذات تعلق دے نو زۀ به صرف دومره ووايم چې تاسو ته پته ده چې خدائي خدمتګارو په تېرو وختونو کښې هم ډېر زيات سماجي کارونه کړي او اوس هم مونږ دَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

بنګالیانو ورونو دَ مدد کولو دپاره سخت بېتابه یو. موږ هلته ډاکټران او رضاکار او نور سماجي کارکنان لېږل غواړو چې زموږ دَ بنګالیانو ورونو طبي او نور مختلف قسمه امداد وکړي. که حکومت موږ له اجازت راکوي نو زهٔ دا وایم چې موږ دَ دې کار پوره پوره اهلیت لرو.

زما دوېم تجویز هم لږ واورئ. په دې ایوان کښې دَ دې نه بهر او پرېس کښې خلق دَ اسلام، اسلامي حکومت او اسلامي جمهوریې باره کښې ډېرې خبرې کوي. زهٔ تاسو ته دَ اسلامي حکومت یو مثال وړاندې کوم. تاسو به تاریخ کښې لوستې وي چې یو ځل په مدینه او دَ هغې په خواوشا کښې قات راغې. دا دَ حضرت عمر فاروق رضي الله عنه دَ خلافت زمانه وه. هغوي په خپله هم خوراک پرېښودو او قسم ئې وخوړو چې تر څو پورې دې خلقو ته خوراک په لاس نهٔ وي ورغلې نو زهٔ به ډوډۍ نهٔ خورم. نو زهٔ په دې ایوان کښې تاسو ته دا تجویز وړاندې کوم چې زموږ ګورنر جنرل، وزیران او دَ دستور سازې اسمبلۍ غړي او اعلي سرکاري عهدېدار که ډوډۍ پرېښودې نهٔ شي نو دَ هغې مقدار کښې خو کمې راوستې شي کنه او دغه شان چې کومې پېسې بچ شي نو هغه به دَ بنګالیانو ورونو امداد له ولېږو. که موږ کوشش وکړو نو دا لوئې آفت چې په موږ راغلې دے دې سره مخ کېدے شو.

جناب اکشے کمار داس (مشرقي پاکستان جنرل): جناب صدر! نن موږ دَ هغې آفت متعلق خبرې کوو، کوم چې په بنګالیانو راغلې دے. جناب! دا آفت په اصل کښې په ټول قوم راغلې دے ځکه چې دې آفت دَ ملک تقریباً نیمه ابادي په ولقه کښې اخستې ده. دَ دنیا په کوم قوم هم حتٰي چې جنګ سره مخامخ شوے وي، په هغوي هم داسې لوے آفت نهٔ دے راغلے. کوم نقصانونه او تباهي چې دَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

www.pdfbooksfree.blogspot.com

مشرقي پاکستان خلقو برداشت کړې، هغه چرې دَ جنګ له وجې هم په چا نۀ دي راغلي. دا وخت دَ مشرقي پاکستان خلق چې په کومو حالاتو کښې اوسي دَ هغې بيان ممکن نۀ دے. په کوم حال کښې چې دَ مشرقي پاکستان څلور څلوېښت ملينه خلق دا وخت دَ تباهۍ سره مخ دي، دَ هغې څوک تصور هم نۀ شي کولے. دا لا دَ تباهۍ شروع ده، دَ دې نه بدتر حالات لا راروان دي. کله چې اوبۀ کوزې شي نو دَ خلقو مشکلات او تکليفونه به نور هم زيات شي. په دې تکليفونو کښې دَ شل فيصده نه تر پنځوس فيصده اضافه ممکنه ده چې راشي.

جناب! مونږ دلته دا منو چې دَ مشرقي پاکستان په خلقو کښې مزاحمتي قوت او برداشت زيات دے. مونږ دَ هغوي دَ دې خصوصيت ستائنه کوو خو جناب! دَ مزاحمت هم يو حد مقرر وي دا خلق به تر کومه مزاحمت کوي؟ کۀ دَ دوي په وخت امداد ونۀ کړے شو نو دَ قدرت سره مقابله به دوي اخر تر کومه کوي؟ دَ مشرقي پاکستان خلق دا وخت دَ مرګ او ژوند په کشمکش کښې راګېر دي. ورځ او شپه دغه خلق دَ خپل مال اسباب، اولاد، څاروو او دَ خپلو بچو باره کښې سوچونه کوي کوم چې اوبو وړي دي. لږ دَ هغوي په حالت سوچ وکړئ. هلته داسې حاملې مېندې وې چې بچي ئې راوړي دي او دا وخت په اوبو کښې ژوند کوي چې په سر ئې بې دَ اسمان نه بل سپورے نشته. اوبۀ اوس دَ هغوي ټکونه ده. دې حالاتو ته هم وګورئ او بيا دَ مرکزي حکومت دَ دوي دپاره صرف دوه دېرش يا پينځۀ دېرش لکه روپۍ عطيه. آيا دا پېسې دَ هغوي دپاره کافي دي؟

جناب! دا څۀ نۀ شروعات نۀ دي. دَ قومونو دَ بچ کولو دپاره کروړونه خرچ کول پکار وي ځکه چې کۀ يو قوم بچ نۀ شي نو بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکومتي خزانه کښې دَ کروړونو پرتو روپو فائده څۀ ده؟ چې دَ ملک نیمه برخه دَ تباهۍ سره مخ ده نو په خزانه کښې دَ کروړونو څۀ ضرورت دے؟ جناب! زما دپاره دا خبره ډېره تکلیف ورکونکې ده چې مرکزي حکومت صرف پینځۀ دېرش لکه روپۍ تراوسه لېږلي دي. جناب! دَ مشرقي پاکستان انتظام دا وخت دَ مرکز په لاس کښې دے، له دې وجې نه دَ هغوي دَ بچ کولو ذمه واري هم دَ مرکزي حکومت ده. مرکزي حکومت دَ هغه ځائے دَ خلقو دَ حفاظت، دفاع او مستقبل ذمه وار دے. دَ مرکزي حکومت له اړخه مشرقي بنګال له صرف پینځۀ دېرش لکه روپۍ امداد ورکول یو قسم له ټوقې دي. ماته داسې ښکاري چې زمونږ وزیر اعظم صاحب په دې پوهېدلو کښې بېخي ناکامه شوے دے چې دَ مشرقي بنګال خلق دَ کومو تکلیفونو سره مخ دي.

جناب! مونږ دلته په یو قومي آفت بحث کوو خو دَ ایوان دَ غړو حاضرۍ ته وګورئ چې ډېره زیاته کمه ده. دَ شرم خبره ده چې دَ یو قومي آفت په موضوع دَ خبرو په وخت دَ ایوان حاضري دومره کمه وي. پکار ده چې مونږ په دې خبره ځان پوه کړو چې دا وخت دَ نیم پاکستان ابادي دَ خطرې سره مخ ده. لږ دَ خلقو حالت ته وګورئ چې هغوي څنګه ژوند کوي؟ مونږ خپله هم لیدلي دي او اخبارونو کښې هم رپورټونه راځي چې دَ مشرقي بنګال خلق دَ تېرو اوو کالو نه خپل کورونه نۀ شي جوړولے ځکه چې هغوي سره بانس او دَ مرمت نور سامان نشته. بانس دَ پاکستاني علاقې نه بهر په لوئي مقدار کښې پېدا کېږي خو زمونږ خلق دَ کستم دَ مشکلاتو له وجې دَ هغې دَ حاصلولو نه قاصره دي. دَ پینځۀ سوه C.1 شیټونو نه علاوه ما لیدلي دي چې هندوستان څو لکه بانسونو ورکولو ته تیار دے خو صرف په دغې هم کار نۀ کېږي. مونږ له به نور بانس او دَ ځارو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دپاره بُوس پکار وي، دا دَ تیپرا او اسام په ریاستونو کښې ډېر زیات وي. مونږ له به دَ هندوستان نه نور امداد اخستل پکار وي. دا ټول څیزونه به مونږ له دَ هندوستان نه اخستل وي. امریکه زمونږ امداد کوي، لکسمبرګ مو مدد کوي، سعودي راسره لاس کوي. دغه شان دَ دنیا څو نور ملکونه هم مونږ سره مرسته کوي بیا هم مونږ ته دَ نور امداد سخت ضرورت دے. مونږ له دا ټول څیزونه پکار دي چې غریب خلق خپلې جونګړې جوړې کړې شي. دا ټول څیزونه په مشرقي پاکستان کښې نشته. هلته داسې خلق دي چې هغوي دَ اوسپنې څادرونه نۀ شي اخستے.

www.pdfbooksfree.blogspot.com

Publications of Baacha Khan Research Center

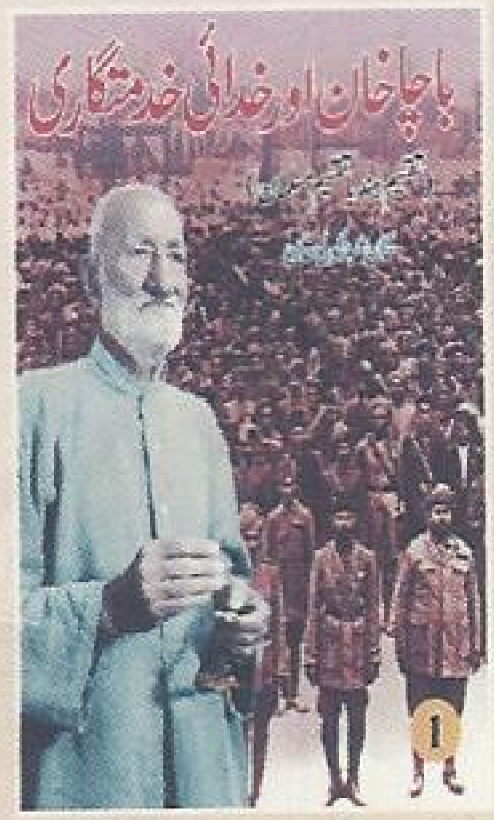

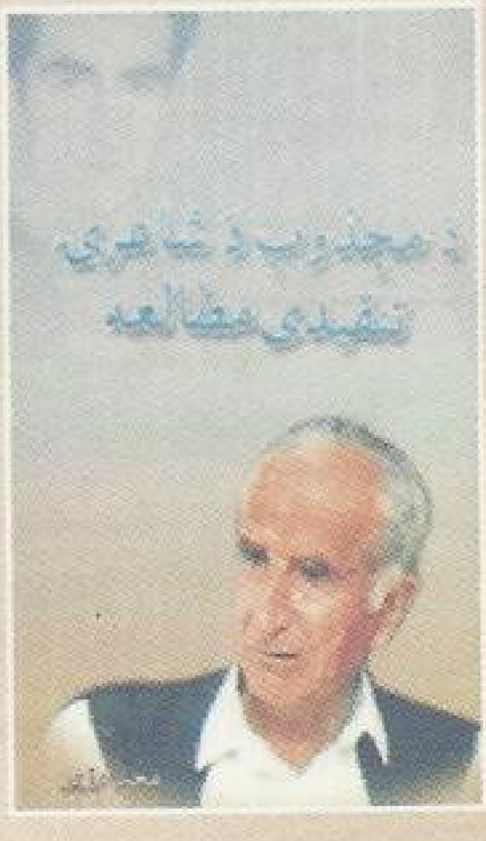

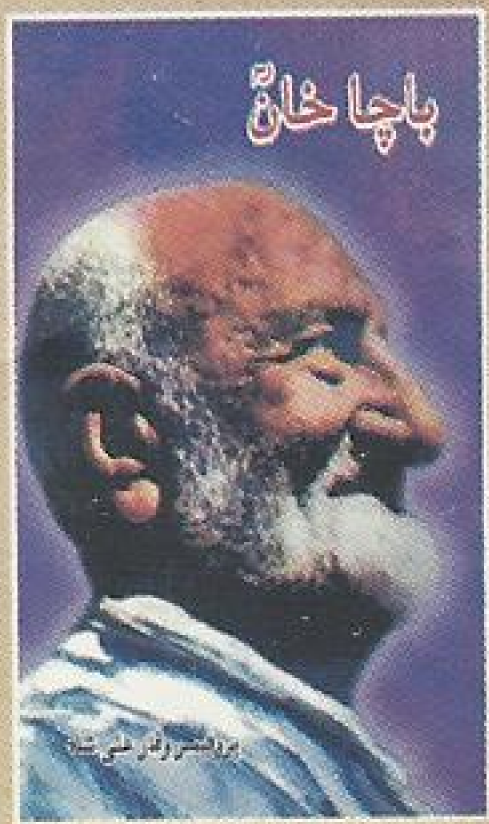

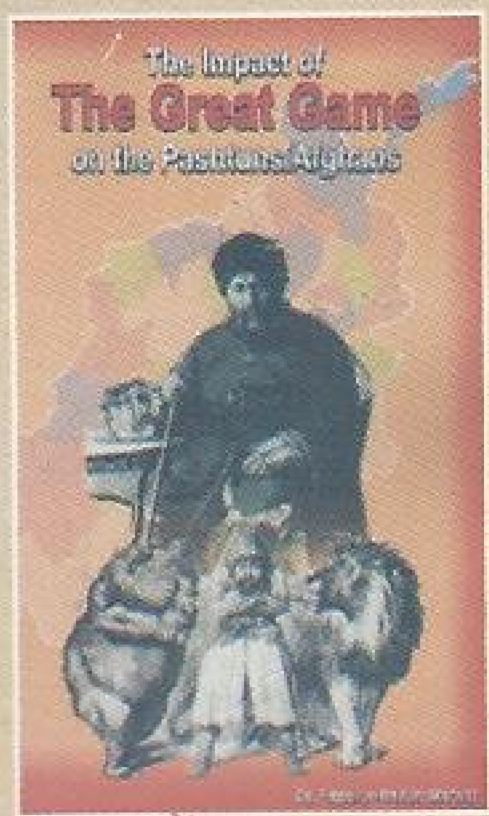

www.pdfbooksfree.blogspot.com

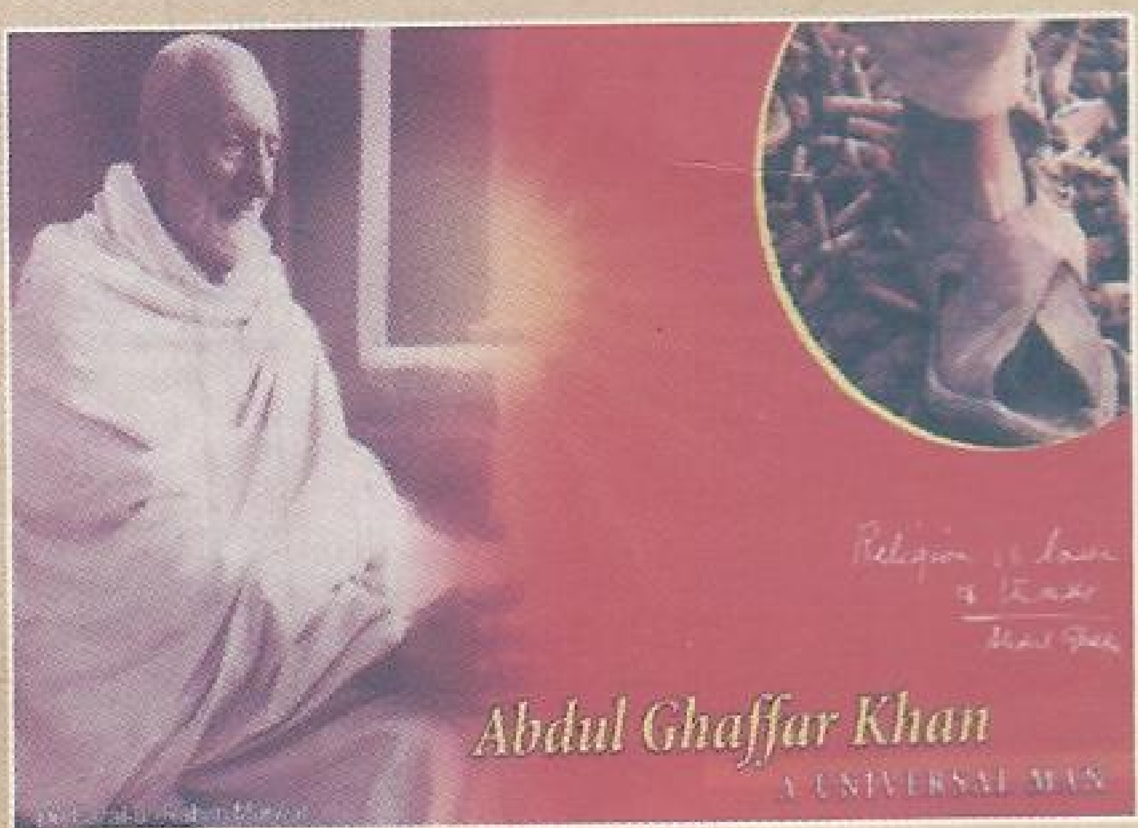

باچاخان ټرسټ

(c) ketabton.com: The Digital Library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library